

Algoritmer och Datastrukturer

Föreläsning 3

Rekursion, callstack och minne

Mål för dagen

{

Vi ska:

- Kika på rekursiva mönster
- Göra en binär sökfunktion
- Skriva en rekursiv fibonaccialgoritm
- Undersöka dynamiska alternativ
- Lära oss hur callstacken fungerar
- Diskutera minne och referenser i Java
- Prata om tidskomplexiteter och variablers livslängd
- Förstå basfall

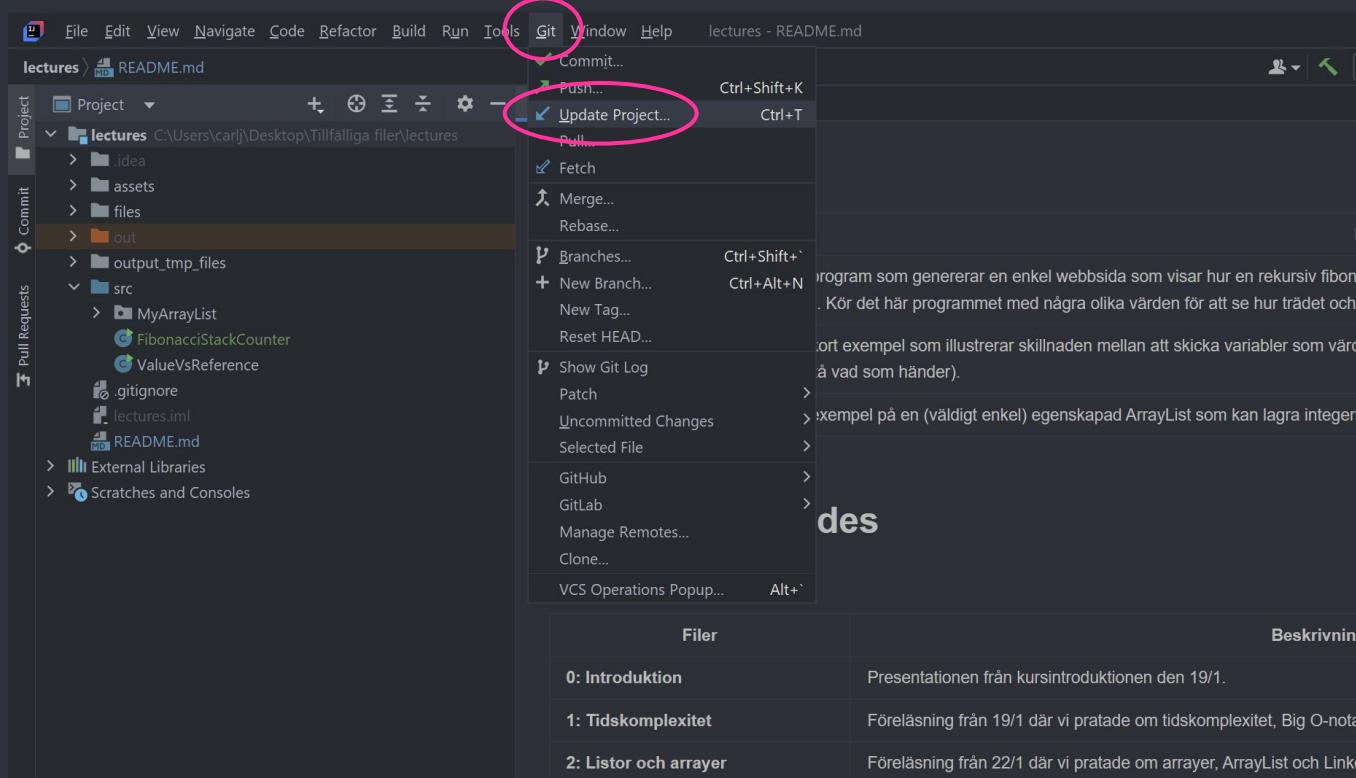
}

Försök besvara dessa efter dagen

- 1) Vad är rekursion?
- 2) Vad innebär divide-and-Conquer?
- 3) Hur fungerar fibonaccisekvensen? (Själva talsekvensen, inte någon algoritmisk implementation för att beräkna fibonaccinummer!)
- 4) Hur fungerar stackminnet i Java?
- 5) Varför är en rekursiv fibonaccialgoritm så beräkningstung? Vad har den för tidskomplexitet?
- 6) När man anropar en rekursiv fibonaccimetod med höga nummer kommer resultatet plötsligt att börja bli negativt. Varför?
- 7) Vad är tidskomplexiteten för en binär sökalgoritm? Varför?
- 8) Vad är skillnaden mellan $O(n \times \log n)$, $O(\log n)$ och $O(n)$?
- 9) Vad är en naiv algoritm för någonting?
- 10) När vi deklarerar en int, var någonstans i minnet sparas den?
- 11) Beskriv vad som händer när vi instansierar ett objekt och sen skickar in det som argument i en metod. Var sparas objektet? Vad skickas till metoden?
- 12) Vad är dynamisk programming för någonting? Varför är det bra att känna till?
- 13) Vad menas med LIFO? Vilken datastruktur är det förknippat med?
- 14) Vad är skillnaden mellan att skicka någonting som värde och att skicka någonting som referens?
- 15) Vad innebär primitiv rekursion?
- 16) Vad är kontrollflöden?

<https://github.com/carljohanj/lectures>

Vad kännetecknar ett programmerings-språk?

- Ett programmeringsspråk är ett **lager av abstraktion** som vi använder för att ge instruktioner till en dator
- **Kontrollflöden** definierar programmeringsspråk. De är strukturer som **manipulerar programflödet** på något vis, och påverkar därmed även **tidskomplexiteten**. Exempel på kontrollflöden inkluderar:

Selektion

if-satser

Iteration

for-loopar, forEach-loopar, while-loopar

Felhantering

try-catch, undantagsfel, osv

Metodanrop

Subrutiner; utomstående kodblock som körs

- **Rekursion** är ytterligare en typ av kontrollflöde. Men vad är det för någonting?

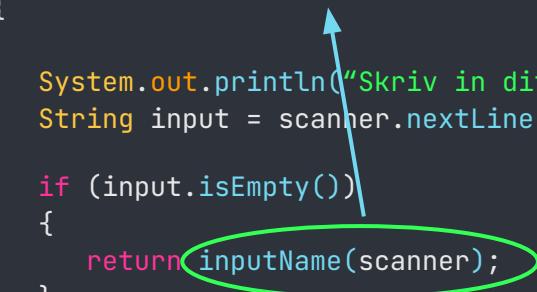
Rekursion

- Rekursion uppstår när någonting **definieras i termer av sig självt**
- Självrefererande kod (exempelvis en metod som anropar sig själv), men är **inte** samma sak som iteration
- Går att uttrycka så här i programmering: **en instans som levererar en instans av sig självt**
- Inte bara någonting som finns inom programmering: ett av de **mest fundamentala koncepten** för hur världen och vi själva är uppbyggda

```
public String inputName(Scanner scanner)
{
    System.out.println("Skriv in ditt namn");
    String input = scanner.nextLine();

    if (input.isEmpty())
    {
        return inputName(scanner);
    }

    return input;
}
```

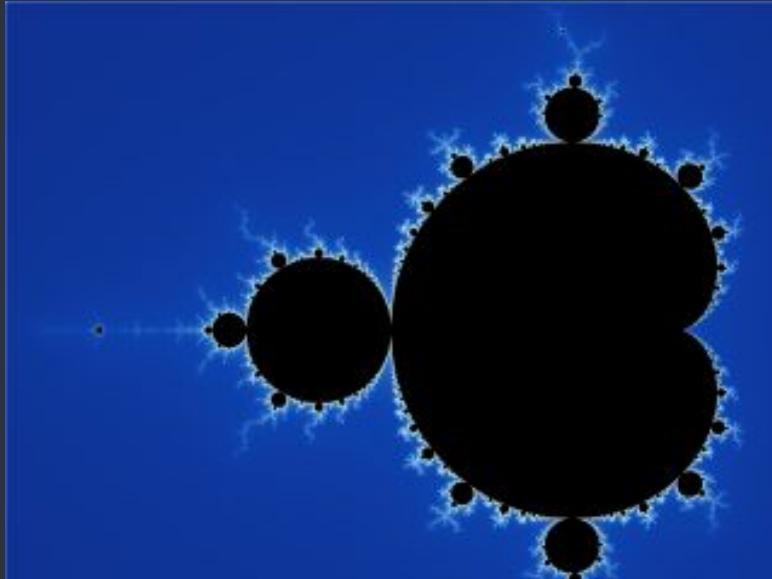

Exempel: `inputName()` anropar sig självt

“To understand recursion, one must first understand recursion.”

Stephen Hawking

Fraktaler

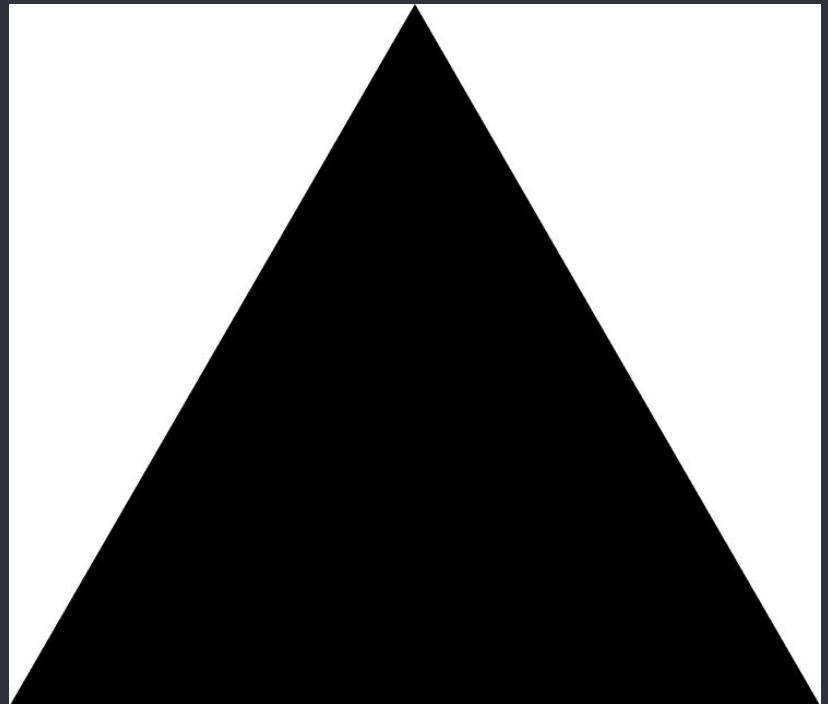

Mandelbrotfraktalen

- **Benoit B. Mandelbrot**
- Arbetade på IBM på 80-talet
- Upprepar sig i all oändlighet

Sierpinskitriangeln

- Oändlig fraktal som ritar upp en liksidig triangel som sedan delas in i tre mindre trianglar, vilka i sin tur delas in i tre ännu mindre, osv
- 1999 upptäckte man att **fraktalanten-ner**, antenner med självrefererande design som påminde om dessa mönster, gav bättre mottagning än traditionella antenner
- Har haft stor påverkan på bland annat **wifi-baserad kommunikation**

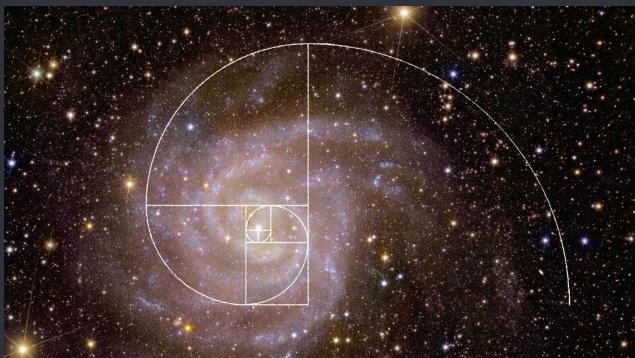
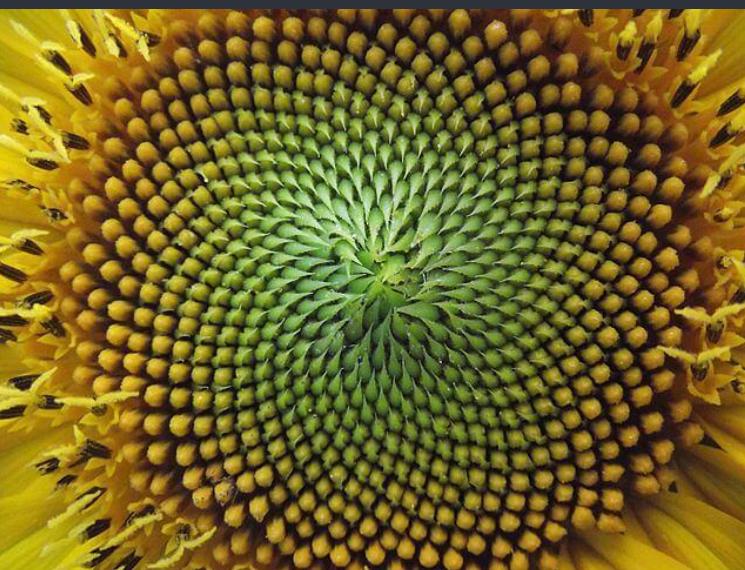
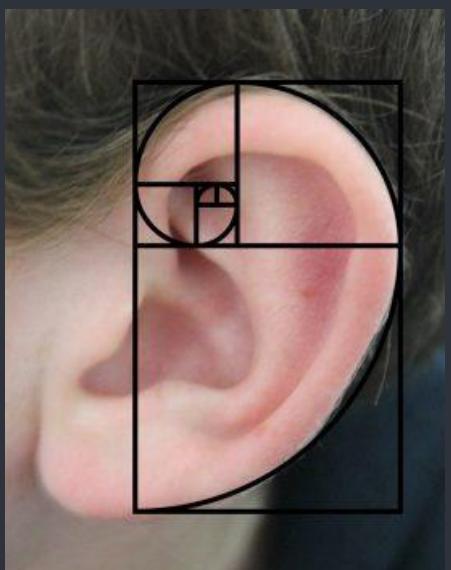
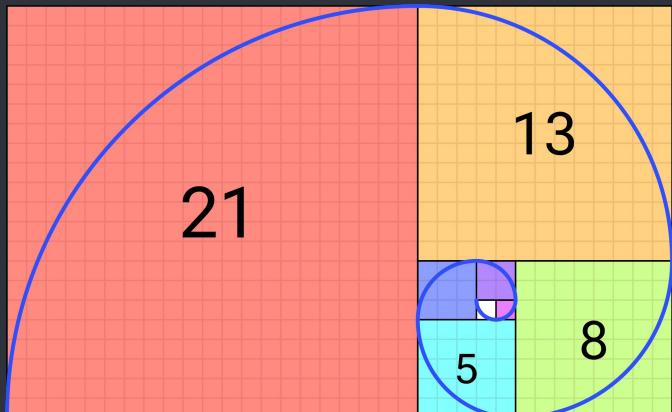
Fibonacci sekvensen

n: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, 144,

$$F(n) = F(n-1) + F(n-2)$$

$$F(8) = F(7) + F(6) = 13 + 8 = 21$$

- Varje nytt tal i sekvensen är produkten av de två föregående

Fraktalbroccoli med fibonacci-spiraler

Biologisk rekursion

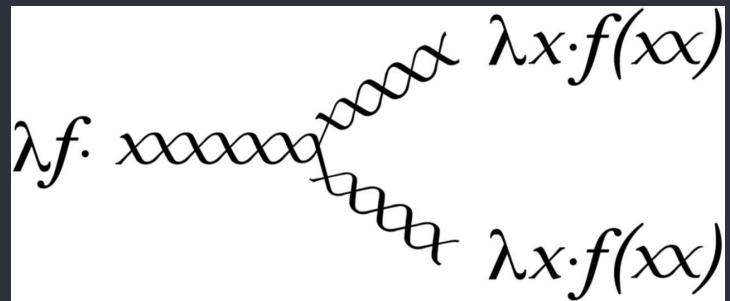
Celldelning

- Sker naturligt i kroppen
- Varje cell duplicerar sig själv och upprepar sedan samma mönster

“Replication in biological systems is intuitively similar to recursion in computational systems.”

Phyllotaxis

- Mönster i hur blad och frön organiseras
- Fibonaccisekvensen optimerar packning och minimerar överlapp

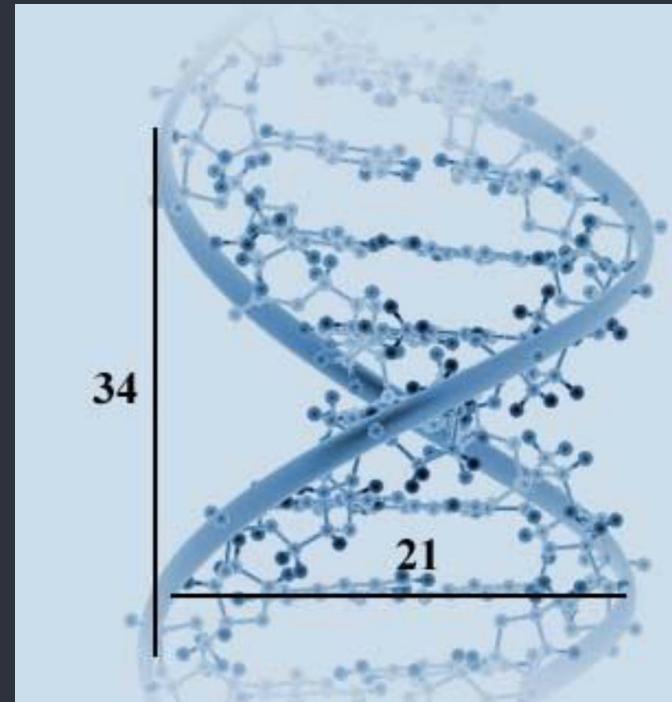
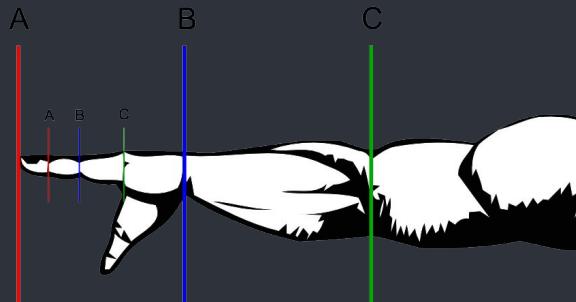

Biologisk replikationsgaffel: DNA-delning
i två nya sekvenser

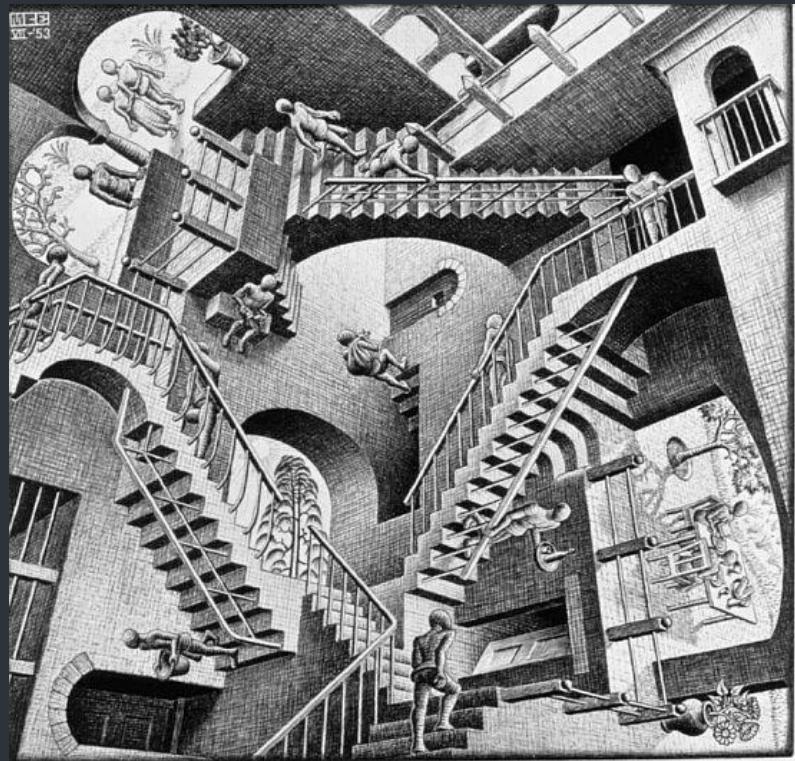
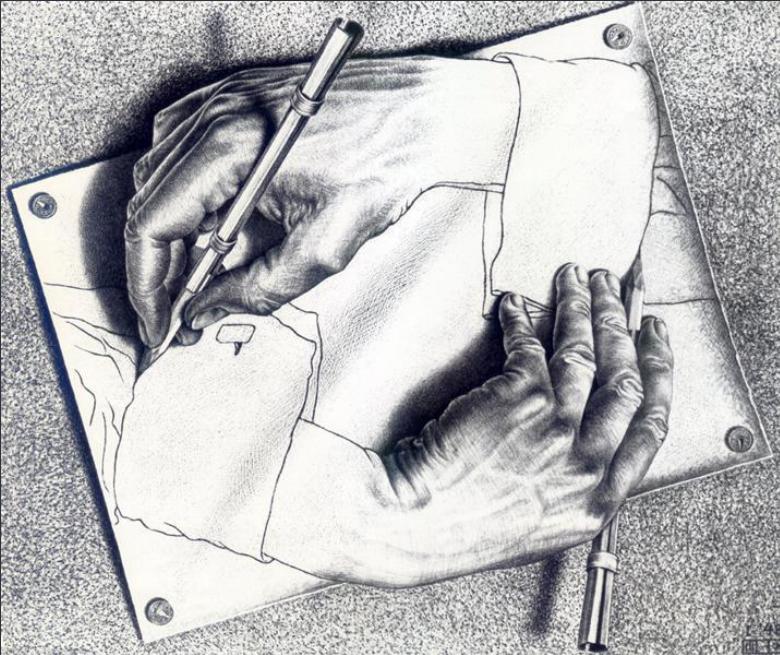
Det gyllene snittet

- Det **gyllene snittet** är förhållandet mellan fibonaccitalen
- Det här värdet närmar sig **~1.618** ju större talen är
- Finns överallt i naturen: bredden på en DNA-spiral är exempelvis 21 Ångström och höjden på en kurva i en DNA-spiral är 34 Ångström; båda är fibonaccital

$$\frac{34}{21} \approx 1.6191$$

Rekursiv bildkonst

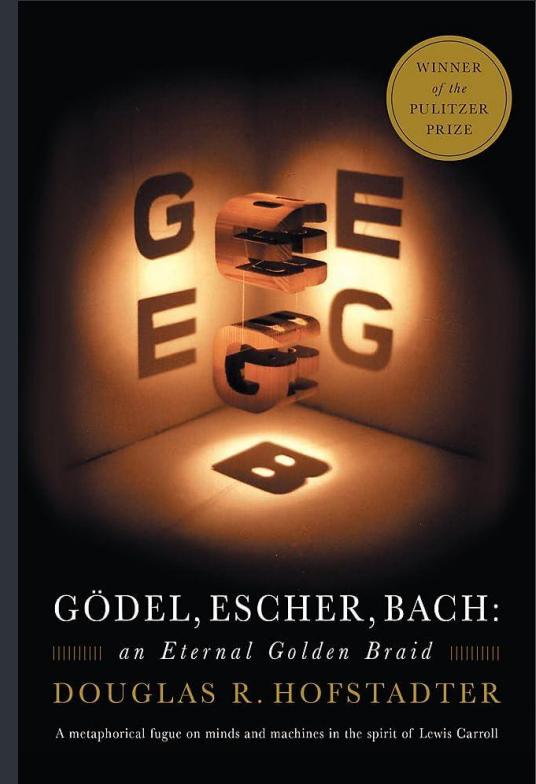

Filmtips: MC Escher - Journey to Infinity <https://www.imdb.com/title/tt8297550>

Boktips: Gödel, Escher, Bach

*"In the end, we are self-perceiving, self-inventing,
locked-in mirages that are little miracles of self-reference"*

- Level up från **Charles Petzolds** bok **Code**
- Skriven av datorvetaren och matematikern **Douglas Hofstadter** som fick en Pulitzer för boken
- Handlar till stor del om **rekursiva mönster** i musik, konst, matematik, datorer och mänskligt medvetande

Ämnet för veckan: rekursion i programmering

- Det är skillnad på **rekursion** och **iteration**: en while-loop är inte rekursiv även om den upprepas många gånger
- Rekursiva metoder **anropar sig själva** för att dela upp ett problem i mindre och mindre delar
- Kräver ett **basfall** så att de någon gång slutar anropa sig själva
- Undviker kodduplicering och kan lösa komplexa problem på simpla vis

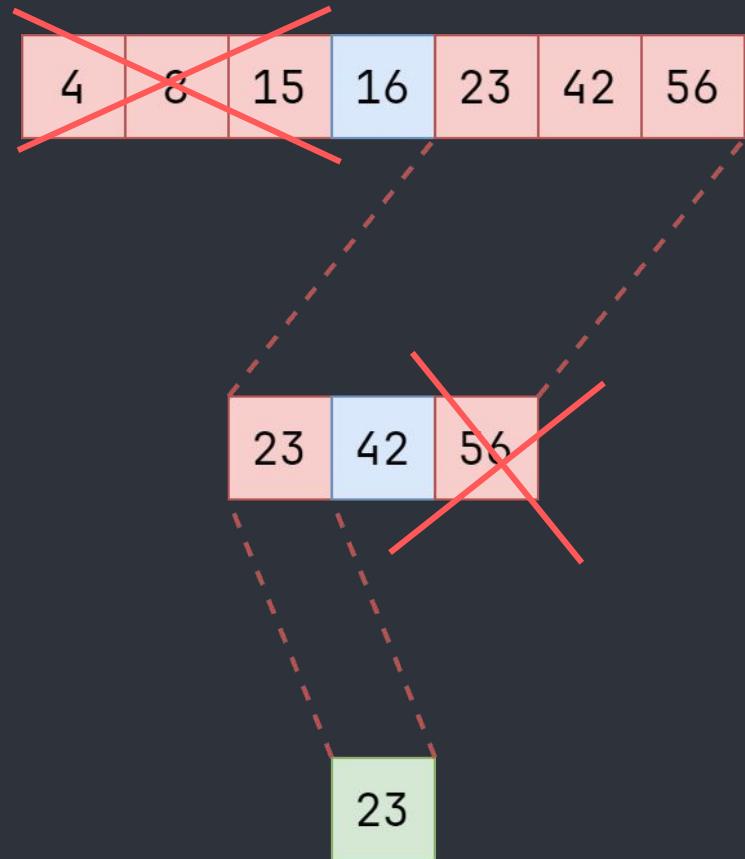
Exempel på rekursiv algoritm: Binär Sökning

- "Binär" eftersom den alltid väljer en av två vägar att gå
(den beräknar alltså inte binära nummer)
- En så kallad **Divide-and-Conquer**-algoritm: den tar ett problem och halverar det varje gång den körs
- **Oerhört effektiv**, men fungerar bara på **sorterade samlingar**

Binär Sökning

Exempel: vi letar efter värdet 23 i en samling

- Om mittvärdet är 23, returnera mittvärdet
- (Mittvärdet är 16) kolla om mittvärdet är större eller mindre än 23
- (Mittvärdet är mindre än 23) Vi kan nu ignora vänstra halvan eftersom vi vet att värdet vi letar efter inte finns där
- Vi har nu en samling som är hälften så stor som den ursprungliga och kollar mittvärdet igen
- (Mittvärdet är 42) Eftersom 23 är mindre än 42 måste värdet finnas i vänstra halvan, och vi kan kasta den högra halvan. Det finns nu bara ett tal kvar

Binär Sökning vs linjär sökning

[Kodexempel]

Koden finns i filen `BinarySearch.java`

Snabb repetition: hur vi bestämmer tidskomplexitet

- Vi letar efter **den snabbast växande faktorn**: de andra spelar ingen roll
- Multiplikation, subtraktion, jämförelseoperatorer och liknande behandlas som konstanter - **$O(1)$**
- En loop som körs **n** gånger får komplexiteten **$O(n)$**
- Nästlade loopar får **$O(n^2)$**
- Tre nästlade loopar får komplexiteten **$O(n^3)$**

Tumregel: Om din kod kräver **$O(n^3)$** tidskomplexitet har du gjort ett misstag någonstans och bör designa om den

“If you need more than 3 levels of indentation you're screwed anyway, and should fix your program.”

Linus Thorvalds

Divide-and-Conquer-algoritmer

- Binär sökning får tidskomplexiteten **$O(\log n)$**
- Datamängden **halveras** varje gång den här algoritmen gör ett nytt metodanrop!
- Det finns ~8,3 miljarder människor i världen: Föreställ er om alla skulle finnas listade i ett och samma telefonregister
- En linjär sökning skulle vara $O(n)$: i värsta fall skulle den behöva gå genom registret från början till slut och göra 8,3 miljarder sökningar
- **En binär sökning skulle behöva ~33 sökningar för att hitta rätt person**
- Divide-and-conquer-algoritmer blir mer effektiva ju större datamängden är: föreställ er om vi hade haft 137 miljarder namn i stället för 8,3 miljarder $\approx 2^{37}$ dvs: $\log_2 37 = 137$ miljarder
Skulle med andra ord **ta max 37 sökningar!**

Exempel på hur $O(\log n)$ och $O(n \log n)$ skiljer sig åt

- Viktigt att kunna skilja på $O(\log n)$ och $O(n * \log n)$:

$O(\log n)$: Tiden ökar **logaritmiskt** med antalet n
 $O(n * \log n)$: Tiden ökar **linjärt** med antalet n , **gånger** en logfaktor $\log n$

Antal invärden n	Antal anrop $O(\log n)$	Antal anrop $O(n * \log n)$
10	~3	30
100	~6	600
1,000	10	10,000
10,000	~13	130,000
1,000,000	20	20,000,000
1,000,000,000	30	30,000,000,000

Fotnot: $O(n \log n)$ är fortfarande mycket bra: **MergeSort**, som är en av de snabbaste sorteringsalgoritmerna, har denna tidskomplexitet

kaffepaus(15);

Rekursiv fibonaccialgoritm

- Vi pratade om **fibonaccisekvensen** tidigare, där varje tal är produkten av de två föregående. Den här talsekvensen är rekursiv och går därför också att beräkna med hjälp av en rekursiv algoritm
- Den **binära sökfunktionen** anropade sig själv **en gång** varje gång metoden kördes
- En **rekursiv fibonacci** anropar sig själv **två gånger** i varje metodanrop
- Behöver precis som binär sökning ett stoppvillkor (kallat ett **basfall**)
- Världens mest eleganta algoritm?

Rekursiv fibonaccialgoritm

```
public long fibonacci(int n)
{
    if(n <= 1) { return n; }
    return fibonacci(n-1) + fibonacci(n-2);
}
```


I doff my hat to you, sir!

Vad är det som händer?!

- Hur kan det krävas **så många** rekursiva anrop när det bara handlar om att **plussa ihop 50 nummer**??
- Det här hade gått att göra på papper utan 21 miljarder beräkningar!
- För att förstå varför behöver vi rita upp hela anropskedjan

Chockad programmerare

Det rekursiva anropsträdet

Exemplet finns i filen Recursive_fibonacci_tree.pdf

Tidskomplexiteten för rekursiv fibonacci

- Exempel på tidskomplexiteter ni stött på tidigare

Varje gång **antalet n (inputen) dubblas** så händer följande:

$O(n)$ linjär komplexitet tiden **dubblas** :-)

$O(n^2)$ kvadratisk komplexitet tiden **fyrdubblas** :-)

$O(n^3)$ kubisk komplexitet tiden **åttadubblas** :-)

- Tidskomplexiteten för en rekursiv fibonacci är **$O(2^n)$!** o_o
- Benämns som **exponentiell tidskomplexitet**
- Det här innebär att **varje gång n ökar med 1 (ett!)** så **dubblas tiden som krävs för att exekvera algoritmen**

Saker som hela tiden fördubblas är inte bra!

- Exponentiell tillväxt är **oanvändbar** förutom vid väldigt små värden
- Liknar **“Riskornen på schackbrädet”**: Man lägger ett riskorn på 1:a rutan och två på den 2:a, fyra på den 3:e, åtta på den 4:e, osv
- Riset på den 64:e (sista) rutan kommer att väga **ca 867 biljoner ton** (en biljon = tusen miljarder)
- Det här är mer ris än vi producerat i världen sen människan började odla ris
- All biomassa på hela Jorden väger ungefär 550 biljoner ton
- Staplat på hög på en schackruta skulle stapeln vara **tusentals ggr längre än hela solsystemet**

Skräckexempel: Ackermann

- **Ackermannfunktionen** var den första algoritmen man upptäckte som inte är primitivt rekursiv
 - (Med primitiv rekursion menar man rekursion som även går att uttrycka i form av iteration)
- Rekursiv fibonacci har en exponentiell tidsutveckling – Ackermann har **superexponentiell** tidsutveckling
- Även för små inputvärden är outputen **astronomisk**
- Atomer i den observerbara delen av universum: 10^{80}
Outputen för Ackermann som anropas med $A(4,3)$: 10^{19728}
- Skulle även **ta längre tid att beräkna än åldern för universum självt**

Lunch.sleep(60);

Minneshantering i Java

- För att förstå vad som händer med en rekursiv fibonacci behöver vi förstå hur minne fungerar i Java
- Det finns två typer av minne: **stackminne** och **heapminne**
- De har två helt olika uppgifter i ett program
- Viktigt att ha koll på hur de fungerar, även om vi inte allokerar minne (vi kan alltså inte välja var vi placerar saker) på egen hand i Java
- Kan vara hjälpsamt att tänka på **stacken** som **en prydlig stapel** ("stack" på engelska betyder stapel) medan **heaven** är mer som **en stor ostrukturerad hög**
- Callstacken är liten, heapen är enorm
- När vi säger "**stackminne**" är det callstacken vi syftar till

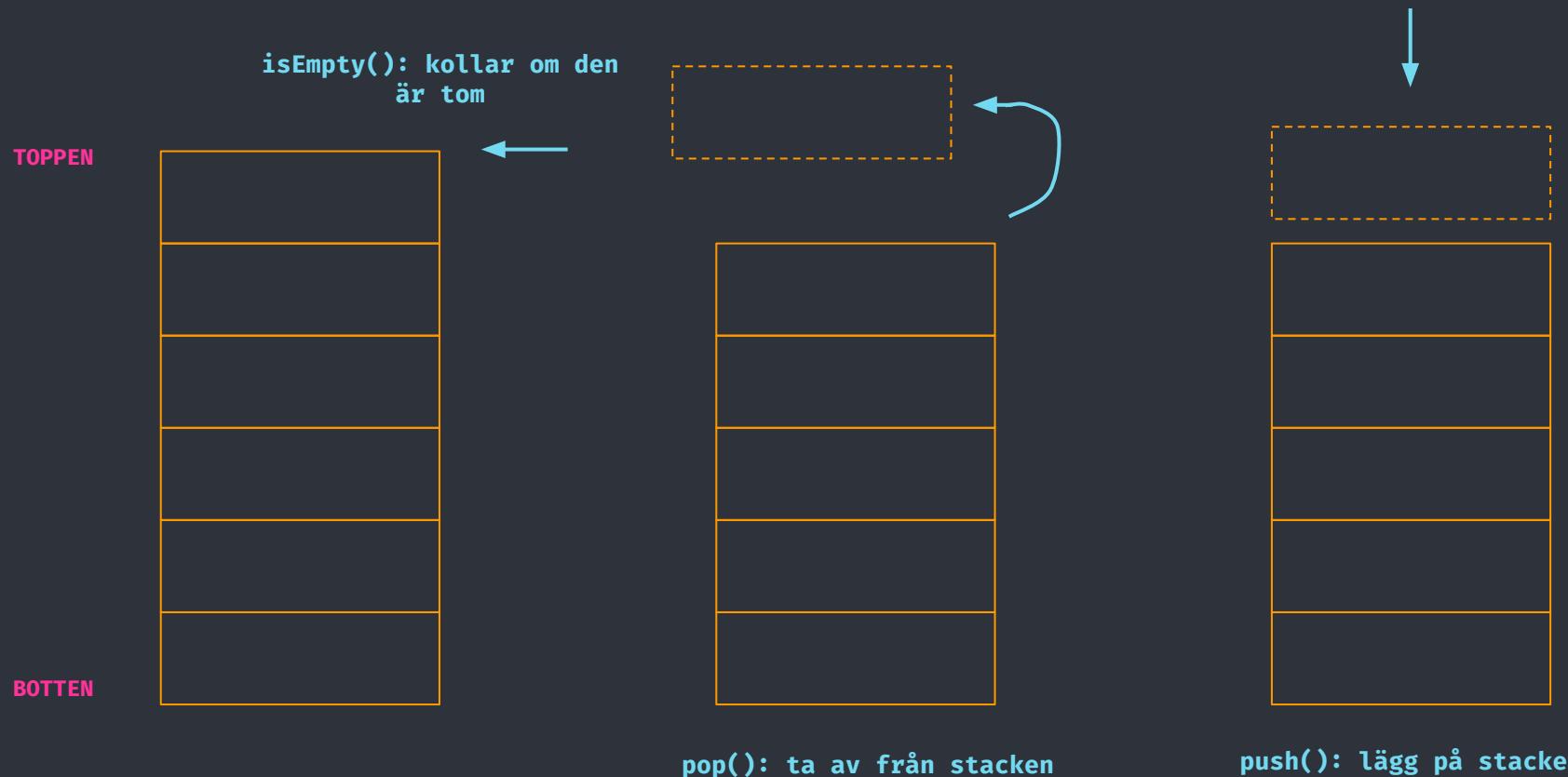

Stackminne

Heapminne

Callstacken funkar så här:

Vad är det som läggs på och tas av?

- Stacken lagrar **metodanrop (activation frames)**
- Dessa innehåller **Primitiva variabler** som lagras direkt på stacken (int, double, och så vidare)
- **Objektreferenser** i metoder lagras också (själva objekten lagras dock inte i heapminnet)
- Stackminnet är litet för att det ska gå fort att få åtkomst till

Defaultstorleken i 64-bitarsversionen av JVM är 1 MB (1024 KB)

Activation frames (stackframes)

- Varje gång ett metodenanrop görs skapas en **activation frame**, också kallad för **stackframe**, på callstacken
- Typisk storlek mellan **20-100 bytes**

Metoden till höger har:

```
2 int-parametrar (4 byte var = 8 byte)
1 arrayreferens (8 byte i 64-bitars-
    system)
1 lokal int (4 byte)
1 lokal double (8 byte)
1 returadress (8 byte i 64-bitsystem)
```

Summa: $8 + 8 + 4 + 8 + 8 = \text{36 byte}$

```
public double[] populateArray(int a, int b)
{
    double[] values = new double[10000];
    int localInt = a + b;
    double localDouble = localInt * 2.5;
    Arrays.fill(values, localDouble);

    return values;
}
```

- **36 byte** lagras med andra ord på callstacken när den här metoden anropas
- Arrayen (values) på heapen däremot **kommer innehålla ~80 000 byte**

Exempel: activation frames läggs på stacken

```
public class LoadData
{
    1. public static void main(String[] args)
    {
        List<String> lines = loadLines("data.txt");

        for (String s : list)
        {
            System.out.println(s);
        }
    }

    2. public static List<String> loadLines(String path)
    {
        return readFile(Path.of(path));
    }

    3. public static List<String> readFile(Path path)
    {
        return Files.readAllLines(path);
    }
}
```

4.

Loopen i main() kommer lägga på och ta av println() i stacken för varje loopvarv

```
1. public static void main(String[] args)
{
    List<String> lines = loadLines("data.txt");
    → for (String s : list)
    {
        System.out.println(s);  2.
    }
}
```

Här är programmet nu

När loopen till sist är färdig så finns det inget mer i main() och den kommer också att tas av från callstacken, och programmet avslutas eftersom det inte finns några fler instruktioner.

EXEMPEL:

Om data.txt innehåller 5 rader kommer loopen att lägga på println() och ta av den från stacken igen fem ggr:

println(s)
skriver ut värdet på strängen

2.

main(args)
anropar
System.out.println(s)

1.

Callstack

Stack Overflow: ett problem för rekursiva algoritmer

- Eftersom callstacken är så liten **fylls den upp snabbt**
- Rekursiva algoritmer fortsätter lägga på activation frames på callstacken tills de nått ett basfall
- Om vi försöker beräkna väldigt stora nummer kommer vi att lägga på så många activation frames att stackminnet tar slut, och vi **får då ett Stack Overflow** (“stacköverfyllnad” på svenska)
- Folk påstår ofta att det här är varför rekursiv fibonacci är problematisk, men **det är inte sant**: problemet är att den producerar så många beräkningar (det finns adjig fler activation frames på callstacken samtidigt än storleken på numret vi försöker beräkna)

Referenser

- En **referens** är en variabel **på stacken** som lagrar (“pekar mot”) en annan variabels minnesplats som finns **på heapen**
- Liknar pekare i andra språk. När någon nämner **“referens”** i Java är det egentligen en sorts pekare som man syftar till
- Pekare finns i alla moderna språk, men alla språk låter oss inte hantera dem direkt (detta görs främst i **C** och **C++** där programmeraren har mer lågnivåkontroll över minne)
- En av de **stora idéerna** bakom Java var att programmerare inte längre skulle behöva bry sig om såna här saker
- Resultatet är **30 år av det här:**

Det uppstod problem

java.lang.NullPointerException

Ett oväntat undantag uppstod.

Ett oväntat undantag uppstod.

Ett oväntat undantag uppstod.

Ok

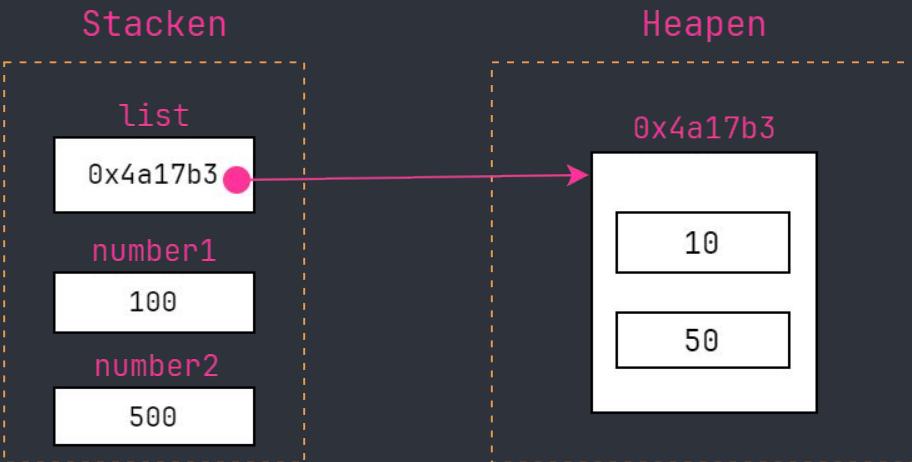
Detaljer >>

Hur referenser fungerar i Java

- I Java är som sagt alla objektvariabler egentligen **referenser** som pekar mot data som finns på **heapen**
- När vi t.ex. skapar en **ArrayList** så lagras den på heapen, medan **referensen** till den hålls på stacken
- Varje gång vi använder **new** heap-allokerar vi i Java. Vanliga **integers** som deklareras sparar däremot på stacken

Programkod:

```
ArrayList<Integer> list = new ArrayList<>();  
  
list.add(10);  
list.add(50);  
  
int number1 = 100;  
int number2 = 500;
```


Varför NullPointerException är en mardröm

- Null är **defaułttillstånd** för de flesta objekt som inte har initialisera i Java: vi får då en referens som inte pekar mot någonting på heapen
(Det här är varför ni **alltid** ska initialisera era variabler **via konstruktorn** så att ni är säkra på att ett skapat objekt är i ett giltigt tillstånd)
- **NullPointerExceptions** upptäcks bara under körtid och är svåra att hitta ursprunget för (mardröm i program med tusentals kodrader)
- De är ett så stort problem i Java att man uppfann ett helt nytt språk, **Kotlin**, för att komma runt det
- Tony Hoare som introducerade nullreferenser 1965 har själv kallat dem för “**the billion dollar mistake**”

Exempel 1: kompileringsfel

```
public class Main
{
    public static void main(String[] args)
    {
        String string;

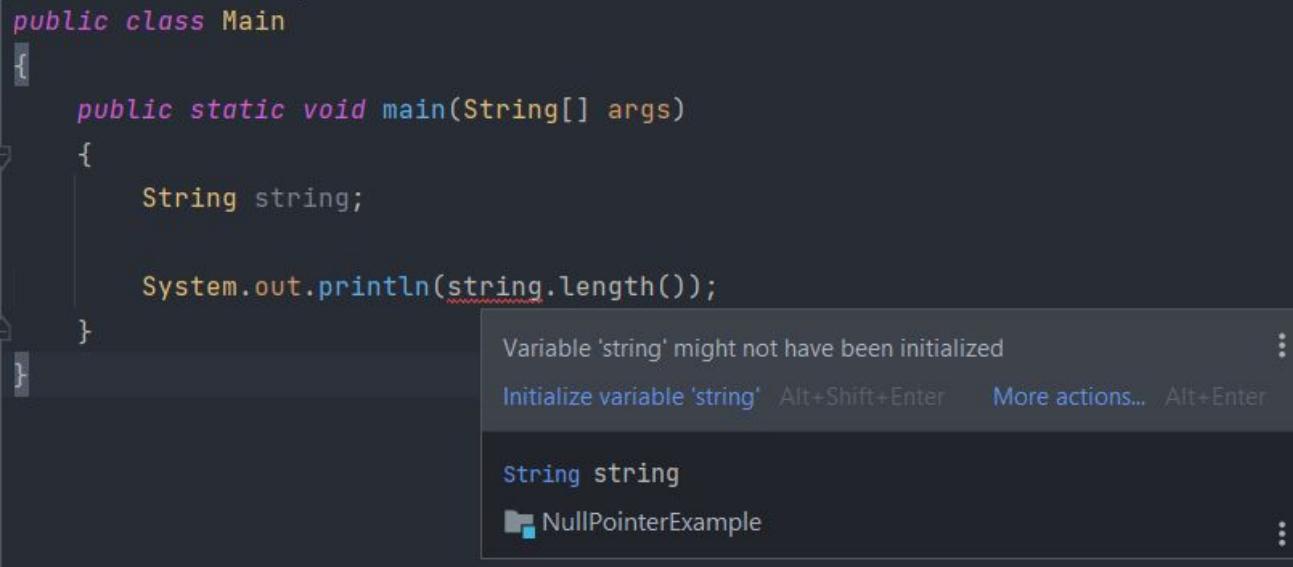
        System.out.println(string.length());
    }
}
```

Variable 'string' might not have been initialized

Initialize variable 'string' Alt+Shift+Enter More actions... Alt+Enter

String string

NullPointerExample

- Här försöker vi anropa en metod på en oinitialiserad sträng varpå IntelliJ ger oss ett felmeddelande och vägrar låta oss kompilera

Exempel 2: kompilering trots nullpekare

```
public class Main
{
    public static void main(String[] args)
    {
        String string = getStringValue();

        System.out.println(string.length());
    }

    public static String getStringValue()
    {
        return null;
    }
}
```

- Koden går att kompilera trots att vi gör exakt samma sak, men IntelliJ misstänker att vi har hittat på bus

Exempel 3: kompilatorn är bortfintad

```
public static void main(String[] args)
{
    ArrayList<String> list = getStringList();

    System.out.println(list.get(0));
}

public static ArrayList<String> getStringList()
{
    ArrayList<String> list = new ArrayList<>();
    list.add(null);

    return list;
}
```

- Här har kompilatorn inte en susning om att något skumt försiggår längre *trots* att vi hårdkodar in null i en lista

Metoder: Pass by reference vs Pass by value

- Data skickas in i metoder på två vis i Java: antingen kopieras värdet eller också skickas en referens till det
- Java sköter det här automatiskt (i språk som **C** och **C++** måste man dock specificera vad man skickar in i en metod)
- **Primitiva datatyper** (`int`, `double`, `long`, osv) skickas **som värde** som parameterargument: det vill säga, **de kopieras**
- **Objekt** skickas **som referenser**: man vill inte ha kopior av stora arrayer, klassinstanser, osv

[Kodexempel]

Koden finns i ValuesVsReferences.java i repositoryt

Callstacken möjliggjorde dynamisk allokering av minne

- Utan uppdelningen mellan stacken och heapen hade vi inte kunnat allokerera minne dynamiskt
- **Lisp** var det första högnivåspråket tillsammans med Fortran, och även det första språket som hade en callstackliknande struktur
- Subrutiner kunde plötsligt använda parametrar för att ta emot data och hade returvärden: **vi fick våra första metoder**
- Lisp är **naturligt rekursivt**: alla datastrukturer använder rekursion som kontrollflöde

Innan dynamisk minnesallokering var program begränsade

Assemblerprogram (statisk minnesallokering):

```
LDA #5          ; Ladda 5 i ackumulatorn  
STA NUM1       ; Spara värdet i variabeln NUM1  
LDA #3          ; Ladda 3 i ackumulatorn  
STA NUM2       ; Spara värdet i variabeln NUM2  
JSR ADD_NUMS   ; Hoppa till subrutin ADD_NUMS  
HLT            ; Programmet stoppar  
  
ADD_NUMS:  
    LDA NUM1      ; Ladda NUM1 i ackumulatorn  
    ADD NUM2      ; Addera NUM2  
    STA RESULT    ; Lagra resultatet i RESULT  
    RFS           ; Återvänd från subrutin  
  
NUM1: .BYTE 0  ; Minnesallokering för NUM1  
NUM2: .BYTE 0  ; Minnesallokering för NUM2  
RESULT: .BYTE 0 ; Minnesallokering för RESULT
```

Problem utan callstack:

- **Statisk** minnesallokering: kan bara jobba med fördefinierade resurser (NUM1, NUM2, RESULT)
- **ADD_NUMS** kan inte skapa någonting, t.ex. en array
- Kan inte ta emot indata
- Anropas **ADD_NUMS** på nytt använder den samma variabler

Callstacken är varför moderna programmeringsspråk fungerar som de gör

- Anledningen till att variabler har en livslängd: när vi poppar en stack frame försvinner referenserna/de primitiva typerna
- Anledningen till att metoder har parametrar: Vi behöver kunna skicka runt referenser mellan stacklagren när stacken byggs på
- När en objektreferens försvinner från stacken tar garbage collector bort objektet från heapminnet

kaffepaus(15);

Recap: två motsatta algoritmer

- Vi har spenderat det mesta av dagen med att titta på två algoritmer som på sätt och vis är varandras exakta motsatser
- En binär sökning **halverar** problemet i varje nytt rekursivt anrop medan en rekursiv fibonaccialgoritm **dubblerar** problemet

Vi skulle även kunna sammanfatta dem så här:

* **Binär sökning** har en logaritmisk tillväxt i **effektivitet**:

Den blir mer effektiv ju större datamängden är

* **Rekursiv fibonacci** har en exponentiell tillväxt i **ineffektivitet**:

Den blir (snabbt!) mer ineffektiv ju större datamängden är

- Vi nämnde att en binär sökfunktion var ett exempel på en så kallad **Divide-and-conquer**-algoritm, men vad kallar man fibonacci?

Naiva algoritmer

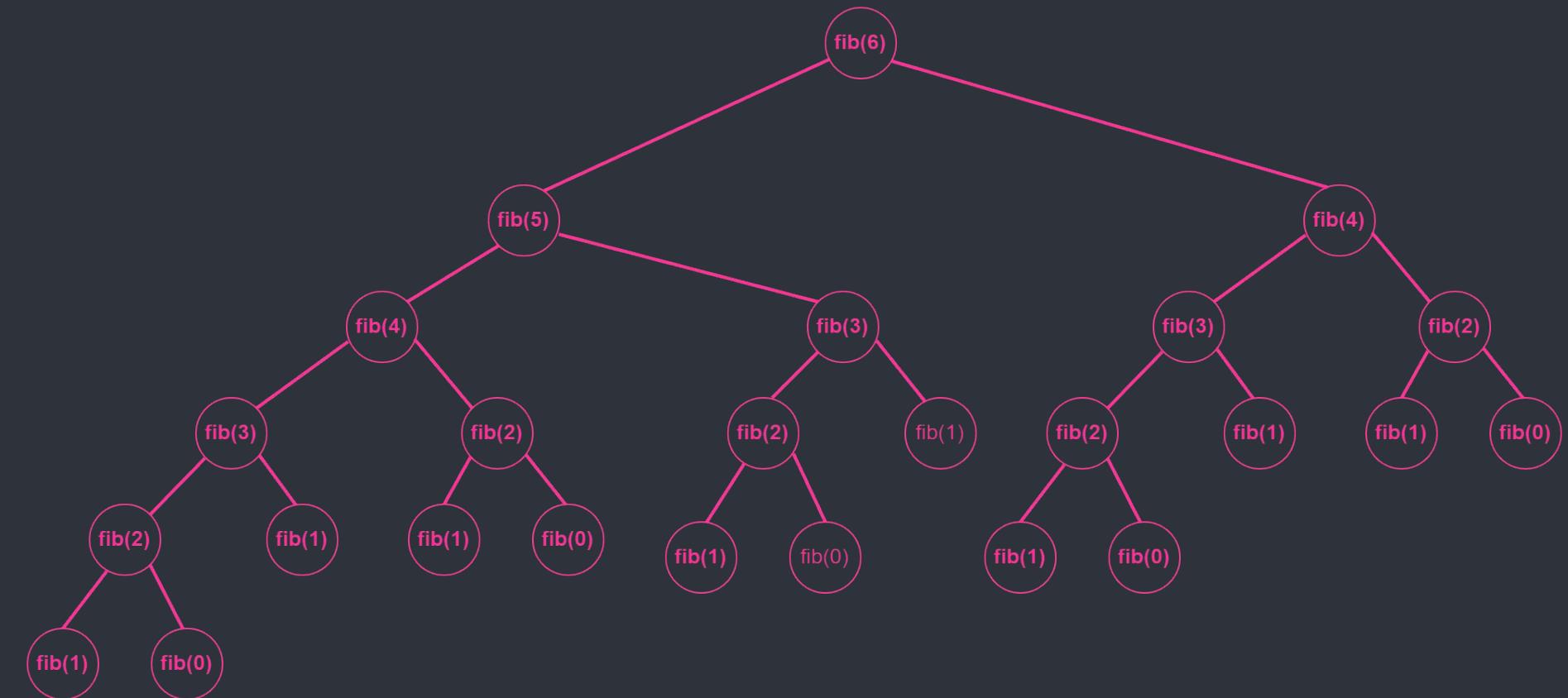
- En **naiv eller dum algoritm** är den simplaste lösningen för ett problem, men sällan den mest effektiva (det finns dock undantag!)
- Den rekursiva versionen av fibonacci som vi skapade i förmiddags är en **naiv algoritm**

Naivt exempel: Det enklaste sättet att hitta ett värde i en sorterad lista är att bara iterera genom den, men som vi såg tidigare är en **binär sökning** mycket mer effektiv

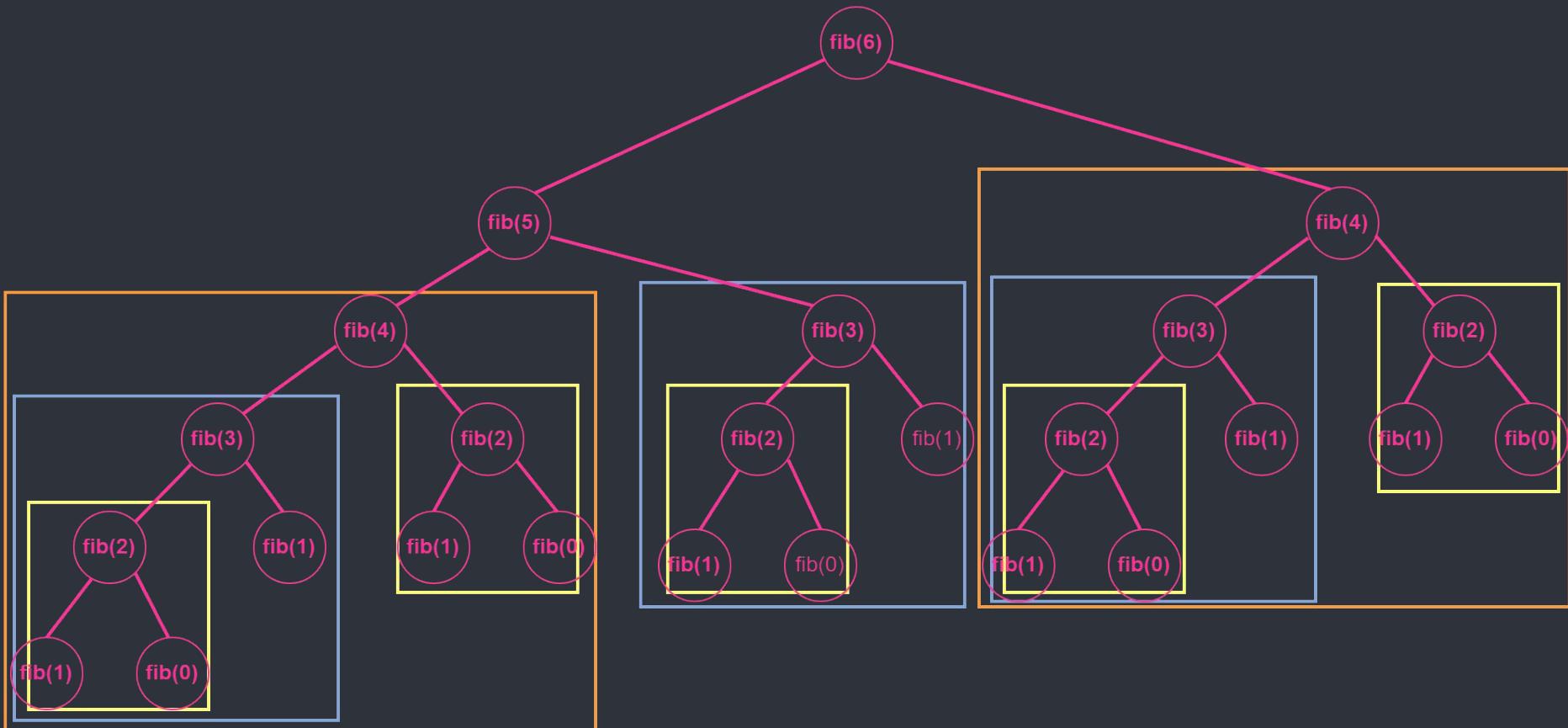
- Naiva algoritmer är ofta **antimönster** (eng. antipatterns). Antimönster är dåliga designlösningar som får negativa konsekvenser i längden
 - Kan vi göra en smart fibonacci i stället?

Q: Vad är problemet här?

A: Vi beräknar varje nummer flera gånger

Ett bättre sätt att beräkna fibonacci

- Motsatsen till en naiv algoritm är en **effektiv algoritm**
- En effektiv algoritm bör inte bara minimera tidskomplexitet utan även använda minne effektivt (**så kallad platskomplexitet**)
- En lag inom beräkningsteori är att all **primitiv rekursion** även kan uttryckas med loopar
- Kan vi göra fibonaccialgoritmen mer effektiv genom att använda en **for-loop** i stället?

Dynamisk programmering

- Det finns en optimeringsteknik som kallas för **dynamisk programmering** som han hjälpa oss med vårt problem
- Dumt namn, har ingenting att göra med datorprogrammering: begreppet är matematiskt och myntades redan på 1940-talet när man satt och crunchade tal för hand på papper
- Syftar till hur man kan **omformulera ett problem**
- Det finns två typer av dynamisk programmering:

Memoisering (Memoization)

Top-down-approach
Rekursiv approach

Tabulerings (Tabulation)

Bottom-up-approach
Iterativ approach

- Idén är att **spara resultaten från delproblem** så att man slipper göra samma kalkyleringar flera gånger

[Kodexempel]

Koden finns i klassen `FibonacciIterative.java` i repot

Vad får vi för tidskomplexitet?

- Iterativ fibonacci har tidskomplexiteten $O(n)$
Rekursiv fibonacci har tidskomplexiteten $O(2^n)$
- Kom ihåg att **tidskomplexitet** inte säger något om **hur fort** en algoritme exekverar, utan **hur tiden påverkas av datamängden**
- I det iterativa fallet dubblas tiden när antalet n dubblas: 20 loopvarv om n = 20, 40 loopvarv om n = 40, osv. Den kommer dock att exekvera **miljontals gånger snabbare** än den rekursiva versionen!
- I båda fallen kommer dock våra algoritmer bara att kunna beräkna ganska låga n-värden ($n < 100$). **Varför?**

Primitiva datatyper är begränsade

- När talkedjor växer så snabbt som fibonacci (exponentiellt) är det lätt att överskrida gränsen för hur stora nummer som går att spara i en **int**, och vi får ett **overflow**
- Använd alltid **long** som data- och returtyp i stället för **int** när stora beräkningar eller ackumuleringsar behövs:
 - * **int** = 4 byte (32 bitar att lagra information i, med en signbit, så 31 bitar totalt för positiva och negativa nummer)
 - * **long** = 8 byte (64 bitar där största biten är signbit, så 63 bitar totalt för positive och negativa nummer)
- Finns dock tillfällen då inte en **long** heller räcker till, som nu
- Dock ingenting ni generellt behöver tänka på (mest relevant inom kryptografi, maskininlärning, osv där talen kan bli väldigt stora)

Dynamisk rekursiv fibonacci

- Vi använde **tabulering** för att göra en iterativ lösning, men vi hade kunnat använda **memoisering** också och skapa en bättre rekursiv version
- En sådan algoritm behöver **någon form av datastruktur** för att spara tidigare beräkningar i så att vi slipper göra om dem
- Vanligast är att använda en array eller lista
- Precis som den iterativa versionen kommer den här algoritmen att få **tidskomplexiteten $O(n)$**

[Kodexempel]

Koden finns i klassen `FibonacciDynamicRecursive.java` i repot

Summering: Vad skiljer rekursion från iteration?

- Både **rekursion** och **iteration** är en sorts upprepning. Skillnaden ligger i hur kontrollflöden, tillståndshantering och minnesallokering fungerar
- Rekursion sparar **tillståndet (state)** för variabler **på stacken**, till skillnad från loopar som inte kan utnyttja mer minnesresurser
- Använder parametrar för att skicka uppdaterad data
- Rekursion arbetar med **stacken**, iteration arbetar med **heopen**
- Rekursion är kraftfull eftersom den **naturligt speglar** hur strukturerna ser ut för många verkliga problem och fenomen

Vanliga rekursiva algoritmer

- **Divide-and-Conquer-algoritmer** är naturligt rekursiva
Exempel: **Binär sökning**, **MergeSort**, **QuickSort**
- **Backtrackingalgoritmer** och **traverseringsalgoritmer** brukar också använda sig av rekursivitet (vi ska prata mer om dem under vecka 7 när vi pratar om **träd** och **grafer**)
- **Matematiska algoritmer** använder ofta rekursion för komplexa beräkningar.
Exempel: **Största gemensamma nämnare** (Greatest Common Divisor), **Exponentiering via kvadrering** (Exponentiation by Squaring), osv

Sammanfattning av dagen, del 1

Rekursiva mönster

- Finns i naturen
- Metoder som anropar sig själva
- Behöver ett basfall

Binär sökfunktion

- Divide-and-conquer
- $O(\log n)$

Rekursiv fibonacci

- Exponentiell tidskomplexitet, $O(2^n)$
- Varje gång n ökar med 1 dubblas tiden

Stacken

- LIFO (Last in, First Out)
- Lagrar primitiva typer och referenser till objekt

Heapen

- Lagrar själva objekten

Sammanfattning av dagen, del 2

Naiva algoritmer

- Enklaste lösningen på ett problem
- Sällan den bästa

Primitiva datatyper

- Har begränsat med minne
- Använd long för stora beräkningar

Kontrollflöden

- Definierar programmeringsspråk
- Påverkar ofta tidskomplexiteten

Dynamisk programmering

- Optimiseringsteknik
- Memoisering eller tabuler-
ing

Test: frågorna ni fick i början

- 1) Vad är rekursion?
- 2) Vad innebär divide-and-Conquer?
- 3) Hur fungerar fibonaccisekvensen? (Själva talsekvensen, inte någon algoritmisk implementation för att beräkna fibonaccinummer!)
- 4) Hur fungerar stackminnet i Java?
- 5) Varför är en rekursiv fibonaccialgoritm så beräkningstung? Vad har den för tidskomplexitet?
- 6) När man anropar en rekursiv fibonaccimetod med höga nummer kommer resultatet plötsligt att börja bli negativt. Varför?
- 7) Vad är tidskomplexiteten för en binär sökalgoritm? Varför?
- 8) Vad är skillnaden mellan $O(n \times \log n)$, $O(\log n)$ och $O(n)$?
- 9) Vad är en naiv algoritm för någonting?
- 10) När vi deklarerar en int, var någonstans i minnet sparas den?
- 11) Beskriv vad som händer när vi instansierar ett objekt och sen skickar in det som argument i en metod. Var sparas objektet? Vad skickas till metoden?
- 12) Vad är dynamisk programming för någonting? Varför är det bra att känna till?
- 13) Vad menas med LIFO? Vilken datastruktur är det förknippat med?
- 14) Vad är skillnaden mellan att skicka någonting som värde och att skicka någonting som referens?
- 15) Vad innebär primitiv rekursion?
- 16) Vad är kontrollflöden?

Nästa pass

På torsdag kommer vi ha föreläsning på förmiddagen och labbpass på eftermiddagen. Viktigt att dyka upp på båda: labbpassen är till för både redovisningar, eget arbete och handledning.
Utnyttja möjligheten att ställa frågor och jobba med uppgifter på plats tillsammans!

Vi kommer att börja prata om abstrakta datatyper som är en stor del av resten av kursen: viktigt att inte missa.